

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 35. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm1266/facsimile.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

af Russerne selv, da de to Aar efter under Suvarov stormede Ismail. Først efter Indtagelsen af disse Fæstninger, blev Storvesiren slaaet i aaben Mark, men nu var man paa begge Sider kjed af Krigen, de andre store Magter begyndte alvorlig at lægge sig imellem, den franske Revolution forferdede alle kronede Hoveder, Potemkin, som havde drømt om at befri Grækenland og i det mindste blive Konge i Moldov og Vallakiet, døde, og Freden blev sluttet i Jassy med Aaret 91.

Gjaldt det os nu kun om at se, hvorfor Russerne ikke kom til Konstantinopel den Gang, kunde vi vel finde Grund nok dertil, uden at se paa det Sidebug fra Sverigs Side, der stansede paa Halvvejen; men desuagtet gjorde det dog saa stor Opsigt i Petersborg, at det ikke blot hindrede Flaadens Afgang til Middelhavet, men stemte Kejsrerinden langt fredeligere; og om det end ikke var saa, vilde det dog for os altid være vigtigt og fornøjeligt at se, hvordan det stod til i vor Del af Norden ved den franske Revolutions Udbrud, hvortil Indviklingen i Tyrkekrigen giver den bedste Anledning.

Sverig havde indtil Trediveaars-Krigen været næsten ganske ubekjendt uden for Norden, men under denne store Vendekreds, hvor Danmark næsten ganske tabte sin Vigtighed, vandt Sverig under Gustav Adolf en evropæisk Navnkundighed, det næsten havde lige saa ondt ved at tabe som at vedligeholde. Denne Navnkundighed voxte end ogsaa ved Karl den tolvtes vel sevyrtlige og til Slutning ulykkelige, men dog kæmpemæssige og glimrende Færd, saa uagtet Sverig maatte afstaa Ingermanland, Estland, Lifland og lidt af Finland til Peter Czar, ansaa det dog i hele Evropa, endsige da i Petersborg, endnu for en Magt af anden Rang, der under en tapper Konge kunde blive frygtelig og farlig, man vidste ikke for hvor mange, men først og sidst for Rusland, der havde været saa nærgaaende og lagt sin ny Hovedstad ligesom til Trods paa,

2*

hvad der længe kaldtes svensk Grund. Landet var imidlertid, især under Karl den tolvtes bestandige Krig, blevet forarmet, Adelen havde under svage Fyrster tiltaget sig den egentlige Regering og var delt i to Partier, hvoraf det ene holdt med Rusland og det andet med Frankrig, og stod da begge i udenlandsk Tjeneste og til Dels i fremmed Sold. I Midten af Aarhundredet besteg Adolf Frederik af det oldenborgske Hus, forhen Biskop i Lybek, den svenske Trone, men bar kun Kronen til Stads, hvorover han en Gang blev saa utaalmodig, at han nedlagde den, men lod sig dog overtale til at tage den igjen og døde med den 1771. Hans Søn Gustav den tredje tog sig derimod paa den første Rigsdag 1772 med Staalhandsker den Frihed at give Sverig en ny Forfatning og herskede temmelig uindskrænket til Rigsdagen 86, hvor han slet intet kunde udrette; og uagtet det kun var et daarligt Varsel for en Krig, han vilde begynde paa sin egen Haand, saa Gustav dog vist deri én Grund mere til at bryde med Rusland, dels fordi han ansaa Modstanden [for] vakt fra denne Side, og dels fordi han mente, naar Krigshæren først var paa Benene, at kunne gjøre, hvad han vilde.

Gustav var nemlig ikke blot en Søstersøn, men en stor Beundrer af Fredrik den eneste, ligesom denne en Beundrer af Voltaire, selv Skjønaand og Skribent og, med mange smukke Talemaader om Frihed, Oplysning og Menneskerettigheder o. s. v., baade saa forfængelig, selvklog og selvraadig som nogen af de samtidige Fyrster, medens paa den anden Side den grænseløse Forvirring i alt, Folkets Armød og Adelen haarde Tryk maatte synes ham at undskyldte ethvert Middel til at fremkalde bedre og lysere Dage. Midt i 88 lod han nu Kejsrerinden sige, at vilde hun beholde Fred med ham, maatte hun tilbagegive, hvad hun af Finland havde inde, betale ham Krigsudrustningen og give Tyrkerne Krim eller, om de paastod det, alt til-

